

Muutosehdotus kuntarakennelakiluonnoksesta

Turun kaupungin lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Esitämme, että annetaan seuraava lausunto:

Turun kaupungin lausunto kuntarakenne lakiluonnoksesta Turun kaupunkiseudulla

Kuntarakenneuudistuksen selvityskriteerit ovat palveluperuste (riittävä kyky omaan palvelutuotantoon: väkiluku vähintään 20000, yksivuotiaiden ikäluokka vähintään 50), työpaikkaomavaraisuusperuste, työssäkäyntiperuste, yhdyskuntarakenneperuste ja talousperuste.

Kriteeritarkastelussa mukana olevat kunnat

Lakiluonnoksen perusteluissa esitettyjen kuntien määrä voi olla esillä olleiden tarkastelukriteerien perusteella hyvin lavea. Esimerkiksi työpaikkaomavaraisuuden näkökulmasta selvitysalueena voisi olla koko Varsinais-Suomi.

Yhdyskuntarakenneperusteen tai työssäkäyntiperusteen täytyessä kuntien tulee selvittää yhdistymistä yhdessä. Näistä kahdesta ensisijainen selvityskriteeri Turun kaupunkiseudun elinvoimaisen kehittämisen kannalta on yhdyskuntarakenneperuste. Lakiluonnoksen perusteluissa yhdyskuntarakenteeseen suoraan kytkeytyvä toinen kriteeri on työssäkäyntialue, joka muodostaa kaupunkiseutuun toisen luontevan tarkastelunäkökulman.

Rakennetyöryhmän aiemmin esittämään selvitysalueeseen kuuluvat Turku, Kaarina, Raisio, Naantali, Lieto, Tarvasjoki, Aura, Rusko, Masku, Nousiainen sekä Mynämäki ja mahdollisesti Sauvo, Paimio ja Marttila.

Turun kaupunki katsoo, että selvitys olisi syytä tehdä koko alueella, mutta laajemman alueen sisällä voi olla muitakin toimivia rakenteellisia ratkaisuja kuin koko alueen kattava uusi kunta. Missään olosuhteissa Turun kaupunkia ei voi jättää rakennemuutosten ulkopuolelle. Koko uudistuksen kannalta on ratkaisevaa, mitä toiminnallisesti ja rakenteellisesti yhtenäisellä ydinkaupunkiseudulla tapahtuu.

Turun kaupungin näkökulmasta yhdyskuntarakenne- ja työssäkäyntiperusteen samanaikainen täyttyminen muodostaa kaupunkirakenteellisesti ja toiminnallisesti luonnollisen selvitysalueen. Näiden kahden kriteerin tulisi täytyä Turun välittömällä kaupunkiseudulla samanaikaisesti muodostettaessa selvityselvöllistä kuntakokonaisuutta. Tämän mukaisesti muodostettavassa selvitysalueessa olisivat luontevasti mukana ainakin Turku, Kaarina, Lieto, Masku, Naantali, Raisio ja Rusko.

Lain ja sen taustalla esitettyjen perustelujen mukaisesti Turku katsoo, että Turun kaupunkiseudulla ei ole missään olosuhteissa mahdollista tehdä kuntarakenne selvitystä ilman Turun kaupunkia. Vain keskuskaupunkina toimiva elinvoimainen ja kilpailukykyinen Turku luo edellytykset koko kaupunkiseudun menestykselle.

Selvitystyön aikataulu

Kunnan on tehtävä ilmoitus 30.11.2013 mennessä valtiovarainministeriölle, minkä kunnan tai kuntien kanssa selvitys tehdään. Olisi toivottavaa, että ilmoitukset tehtäisiin hyvissä ajoin ennen lakiluonnoksesta esitettyä takarajaa. Päättämällä jo tässä prosessin vaiheessa yhteiseen selvitysalueeseen mukaan tulevat kunnat, voidaan varsinaiseen selvitystyöhön paneutua ajankäytöllisesti paremmin ja varmistaa siten selvityksen lopputuloksen laatu sekä riittävän laaja demokraattinen ja osallistuva valmisteluprosessi.

Selvityshenkilö(t)

Kuntauudistusta ohjaavat kriteeri: Turun kaupunkiseudun kuntakokous 11.12.2012 totesi kantanaan, että Turun seudun kunnat päättävät helmikuun aikana kuntien uusien valtuustojen ja hallitusten aloitettua työnsä, miten kuntauudistuksen edellyttämiä selvityksiä tehdään Turun seudulla. Samalla päätetään, pyydetäänkö valtiovarainministeriötä asettamaan erityisselvittäjän tukemaan kuntauudistuksen valmistelua alueella.

Turun kaupungin näkemyksen mukaan kuntien tulisi pyytää valtiovarainministeriötä nimeämään Turun kaupunkiseudulle selvityshenkilö(t) valmistelemaan ja koordinoimaan yhteistyössä mukana olevien kuntien kanssa kuntarakennelain mukaista selvitystä. Selvityshenkilön nimeäminen tulee tehdä heti eduskunnan hyväksytyä kuntarakennelain. Selvityshenkilön avulla voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla selvityksen puolueettomuus ja uskottavuus kaikkien siinä olevien kuntien kannalta. Olisi myös luontevaa, että selvityshenkilön koordinoitua tapahtuisi seudun kuntien omien organisaatioiden ulkopuolisen henkilön toimesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos on välttämätön, jotta saavutetaan vahvempi integraatio perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välillä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetyöryhmän loppuraportti jättää vielä monia asioita kokonaan käsittelemättä ja linjaamatta.

Uudistuksen on johdettava perustason palveluiden parempaan integraatioon ja vahvistumiseen sekä epäterveiden ilmiöiden kuten palkkakilpailu ja osaoptimointi vähenemiseen sekä kuntayhtymien parempaan omistajaohjaukseen.

Turun kaupunki tulee antamaan varsinaisen lausunnon, kun sote- selvityshenkilöiden raportin valmistamisen jälkeen kunnilta tullaan erikseen pyytämään lausuntoa.

Yhteenveto

Turun kaupunki haluaa vielä yhteenvetona todeta, että kunnan kokoon ja väestöpohjaan liittyvät kriteerit eivät ole alueella määrääviä. Turun kaupunkiseutu muodostaa kansallisestikin tarkasteltuna poikkeuksellisen tiiviin, katkeamattoman, toiminnallisen ja usean kunnan alueelle ulottuvan ydinkaupunkiseudun. Nykyinen kuntarakenne ei tue parhaalla mahdollisella tavalla alueen kykyä selvitä palvelutuotannon tulevaisuuden haasteista. Myös alueen kilpailukyky ja elinvoimaisuus edellyttävät rakenteellista uudistumista.

Turun kaupunki katsoo, että selvitys olisi syytä tehdä koko alueella. Tosin laajemman alueen sisällä voi olla muitakin toimivia rakenteellisia ratkaisuja kuin koko alueen kattava uusi kunta. Turun kaupungin näkökulmasta yhdyskuntarakenne- ja työssäkäyntiperusteen samanaikainen täytyminen muodostaa kaupunkirakenteellisesti ja toiminnallisesti luonnollisen selvitysalueen. Missään olosuhteissa Turun kaupunkia ei voi jättää rakennemuutosten ulkopuolelle. Koko uudistuksen kannalta on ratkaisevaa, mitä tapahtuu toiminnallisesti ja rakenteellisesti yhtenäisellä ydinkaupunkiseudulla.

Turku katsoo, että vapaaehtoisuuteen ja yhteistyöhön perustuvan uudistuksen toteuttamistapa tulisi olla ensisijainen lähtökohta. Toiminnallisilla kaupunkiseuduilla ei tule luoda uusia hallinnon rakenteita ja tasoja, jotka heikentävät toiminnan johtamista ja kuntademokratian toimivuutta.

Turun kaupungin näkemyksen mukaan kuntien tulisi pyytää valtiovarainministeriötä nimeämään Turun kaupunkiseudulle selvityshenkilö(t) valmistelemaan ja koordinoimaan yhteistyössä mukana olevien kuntien kanssa kuntarakennelain mukaista selvitystä. Selvityshenkilön avulla voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla selvityksen objektiivisuus kaikkien siinä olevien kuntien kannalta.

Sote- palvelurakenne uudistuksesta Turun kaupunki toteaa, että Sote-uudistuksen valmistelua ja etene- mistä ei voi irrottaa kuntauudistuksen kanssa toisistaan. Hankkeiden rakennevaihtoehdot kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa toiminnallisilla kaupunkiseuduilla.